گزارش «جام جم» از چالش‌هایی که خزر را تهدید می‌کنند

بزرگ‌ترین دریاچه جهان آب می‌رود

هانا چراغی- گروه جامعه: دریاچه خزر این روزها بیش از هر زمان دیگری نشانه‌های تغییرات اقلیمی را به نمایش گذاشته است. کاهش مستمر تراز آب، پسروی سواحل و تهدید زیستگاه‌های ارزشمند، تنها بخشی از پیامدهایی است که کارشناسان محیط‌زیست نسبت به آن هشدار می‌دهند. این روند در سال‌های اخیر شتاب بیشتری گرفته و علاوه بر تغییر چهره سواحل، فعالیت‌های اقتصادی، تنوع زیستی و زیرساخت‌های ساحلی را نیز تحت‌تأثیر قرار داده است. هرچند دخالت‌های انسانی مانند برداشت آب از رودخانه‌ها و تغییر در حوضه‌های آبریز نیز بی‌تأثیر نبوده، اما سهم تغییرات اقلیمی در شکل‌گیری وضعیت کنونی پررنگ‌تر ارزیابی می‌شود. ادامه این روند می‌تواند تالاب‌های ساحلی، زیستگاه پرندگان مهاجر و آبزیان را با چالش‌های جدی مواجه کند. کارشناسان معتقدند حفاظت از محیط زیست دریایی دیگر صرفا به مقابله با آلودگی محدود نمی‌شود، بلکه نیازمند مدیریت یکپارچه سواحل، توسعه متوازن، پایش مستمر و استفاده از فناوری‌های نوین برای کنترل آلاینده‌ها و تغییرات زیست‌محیطی است.

برای خواندن متن کامل گزارش کد زیر را اسکن کنید.

زهرا حامدی
گروه‌جامعه

محله‌محوری به‌جای دولت‌محوری

معاون وزیر کشور و رئیس سازمان امور اجتماعی در گفت‌وگو با «جام‌جم»: کاهش آسیب‌های اجتماعی، صیانت از سرمایه اجتماعی، تقویت تاب‌آوری محلات و توسعه مشارکت مردمی از اولویت‌های ماست

اهمیت حفظ انسجام ملی و تقویت آن بر هیچ‌کس پوشیده نیست. این روزها نیز که بحران‌های منطقه‌ای و پیچیدگی‌های اجتماعی درهم تنیده شده، پرداختن به این مهم بیش از گذشته اهمیت پیدا کرده است. مرور تاریخ نیز نشان می‌دهد که ایرانیان در مقاطع مختلف، بارها توانسته‌اند همبستگی و هم‌افزایی اجتماعی خود را به‌نمایش بگذارند؛ با این حال، تداوم و پایداری این سرمایه ارزشمند، نیازمند «نظام‌سازی مشارکت مردمی» است. در این میان سازمان امور اجتماعی کشور نیز در تلاش است با تکیه بر مدیریت سندمحور، تقویت سرمایه اجتماعی و فعال‌سازی شبکه‌های مردمی، پیوند میان دولت و جامعه را از نو تعریف کند. در گفت‌وگوی پیش‌رو با سیدمحمد بطحایی، رئیس این سازمان به چگونگی مواجهه با بحران‌ها، حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر و نقش تعیین‌کننده مردم در تاب‌آوری اجتماعی پرداخته‌ایم.

این روزها از اهمیت حفظ انسجام ملی بسیار سخن گفته می‌شود، نقش سازمان امور اجتماعی را در این حوزه چگونه می‌بینید؟

در شرایط بحران‌های منطقه‌ای و فشارهای بین‌المللی، مهم‌ترین نقش سازمان امور اجتماعی کشور، تقویت پیوند میان دولت و جامعه و جلوگیری از فرسایش سرمایه اجتماعی است. این در کنار نقش‌های مختلفی که برایش تعریف شده، عملا نقش «تنظیم‌گر اجتماعی» را نیز بر عهده دارد؛ یعنی باید همزمان اعتماد عمومی را تقویت کند، روایت‌های همبستگی را گسترش و شکاف‌های اجتماعی را کاهش دهد. در چنین شرایطی، سیاست‌های ارتباطی شفاف، حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر و فعال‌سازی شبکه‌های محلی، به‌ویژه سازمان‌های مردم نهاد، خیریه‌ها و گروه‌های جهادی، ابزارهای اصلی انسجام‌بخشی هستند.

چه اقداماتی در این زمینه انجام شده است؟

در عمل اقدامات معمول این حوزه شامل راه‌اندازی شبکه‌های داوطلبی، تسهیل و تقویت مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد، مدیریت محله‌محور خدمات اجتماعی و هماهنگی بین دستگاه‌های مختلف در بحران‌ها بوده است. تجربه نشان داده هرجا توانسته‌ایم نقش خود را به‌عنوان هماهنگ‌کننده میان نهادهای حمایتی و مردم به‌درستی ایفا کنیم، سطح آرامش اجتماعی و اعتماد عمومی افزایش یافته است.

باتوجه به شرایط کشور برای حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر چه برنامه‌هایی دارید؟

در بسیاری از نظام‌های حکمرانی اجتماعی، برای گروه‌هایی مانند زنان سرپرست خانوار، سالمندان و جوانان، طرح‌های چندلایه حمایتی در شرایط بحران اجرا می‌شود. این طرح‌ها معمولا شامل «حمایت فوری (غذایی، درمانی)، حمایت میان‌مدت (معیشتی و اسکان) و حمایت بازتوانی» هستند. اولویت اصلی در چنین طراحی‌هایی معمولا با گروه‌های کم‌درآمد و کم‌دسترس به خدمات رسمی است. به‌طور مشخص، سالمندان نیازمند شبکه مراقبت محلی، زنان سرپرست خانوار نیازمند حمایت درآمدی پایدار و کودکان و جوانان نیازمند حمایت آموزشی و روانی هستند. رویکرد جدید نیز حرکت از حمایت صرف دولتی به سمت شبکه‌های محلی و مشارکت‌محور است تا تاب‌آوری اجتماعی افزایش یابد. هرچند تلاش در این زمینه‌ها آن‌گونه که باید نبوده و دولت نیز خود را مدیون مردم در این حوزه می‌داند اما با همیاری دستگاه‌هایی مانند بهزیستی، وزارت بهداشت و هلال‌احمر، اقدامات خوبی صورت گرفته است.

باتوجه به این‌که سایه جنگ هنوز از سر کشور دور نشده به‌نظرتان به سیاست‌های اجتماعی چگونه باید پرداخته شود؟

طبیعتا سیاست‌های اجرایی در زمان جنگ و صلح یکسان نیستند. در شرایط صلح، سیاست‌های اجتماعی عمدتا بر توسعه، توانمندسازی و کاهش تدریجی آسیب‌ها متمرکز هستند؛ اما در شرایط جنگ یا فشار امنیتی، اولویت به سمت کنترل بحران، حفظ ثبات اجتماعی و جلوگیری از گسترش آسیب‌های فوری و صیانت از سرمایه اجتماعی تغییر می‌کند. درواقع، وزن سیاست‌ها از «پیشگیری توسعه‌ای» به «مدیریت اضطراری» یا مدیریت اجتماعی در زمان بحران جابه‌جا می‌شود. در چنین شرایطی، برنامه‌ها و اولویت‌های اجرایی و حتی ابزارهای تحقق برنامه‌ها نیز تغییر می‌کنند. به‌عنوان مثال، سرعت تصمیم‌گیری افزایش می‌یابد، تمرکز از برنامه‌های بلندمدت به اقدامات کوتاه‌مدت و ضربتی منتقل و نقش شبکه‌های محلی و داوطلبی پررنگ‌تر می‌شود. سازمان‌ها برای تطبیق این شرایط معمولا از سناریونویسی بحران، سیستم‌های هشدار اجتماعی و پایش لحظه‌ای آسیب‌ها استفاده می‌کنند. ما نیز در سازمان امور اجتماعی با برخورداری از مرکز ملی رصد اجتماعی، مداخلات شواهدمحور و هدفمند داریم.

مشارکت مردمی در جنگ‌های اخیر را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در تجربه جنگ ۱۲ روزه و رمضان، یکی از مهم‌ترین برنامه‌های ما توجه و صیانت از سرمایه اجتماعی بود. سرمایه اجتماعی، قدرت پنهان جامعه است. در بسیاری از موارد، مردم پیش از ورود کامل نهادهای رسمی خودوارد میدان شده‌اند؛ از کمک‌های داوطلبانه گرفته تا مدیریت آرامش روانی در محلات که توسط مردم و در بستر تشکل‌ها انجام شده است. به‌عنوان مثال، در جنگ رمضان در استان‌های مرزی، این تشکل‌های مردم‌نهاد بودند که در گام اول وطن‌فروشی و دودستگی را محکوم کردند و بر یکپارچگی ایران تأکید داشتند یا در جنایت تلخ مدرسه میناب، همین تشکل‌ها در سطح بین‌المللی پیگیر محکومیت آمریکا بودند. البته باید این نکته را هم گفت که ممکن است همیشه نواقصی وجود داشته باشد. اگرچه ظرفیت اجتماعی بالاست اما هنوز نیاز به «نظام‌سازی مشارکت مردمی» به‌شدت احساس می‌شود تا این انرژی به‌صورت پایدار و متناسب با نیاز مدیریت گردد.

رئیس جمهور معتقد است اجرای طرح محله‌محوری باعث توزیع هدفمند و اثربخش خدمات اجتماعی می‌شود، اجرای این طرح به چه مرحله‌ای رسیده است؟

طرح محله‌محوری طرحی نوپاست و رئیس‌جمهور نیز بارها بر آن تأکید داشته‌اند. این طرح زمانی موفق تلقی می‌شود که بتواند چند شاخص قابل اندازه‌گیری را بهبود دهد. مهم‌ترین شاخص‌ها شامل افزایش مشارکت داوطلبانه در سطح محله، کاهش نرخ آسیب‌های اجتماعی، افزایش دسترسی به خدمات حمایتی و ارتقای احساس امنیت اجتماعی در محله است. از منظر تحلیلی، یکی از شاخص‌های مهم دیگر، افزایش اعتماد محلی به نهادهای عمومی و شکل‌گیری شبکه‌های خودیار اجتماعی است.

در کنار اجرای طرح محله‌محوری چه اولویت‌های دیگری را دنبال می‌کنید؟

در وضعیت کنونی، اولویت‌های اصلی حول سه محور تنظیم شده است: کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی، صیانت از سرمایه اجتماعی و تقویت تاب‌آوری محلات و توسعه مشارکت مردمی. به باور من، این سه محور که در برنامه سال جاری سازمان پیش‌بینی شده‌اند، درواقع ستون‌های حکمرانی اجتماعی در شرایط پیچیده فعلی هستند و امیدواریم با برنامه‌ریزی دقیق بتوانیم در این مسیر توفیق حاصل کنیم. در کنار اینها، موضوعاتی مانند حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر، توسعه نظام داده‌های اجتماعی شواهدمحور و تقویت هماهنگی بین‌دستگاهی نیز در اولویت ما قرار دارند. درنهایت تلاش می‌کنیم که سیاست اجتماعی از حالت واکنشی به حالت پیش‌نگر و داده‌محور تبدیل شود.

در صورت شروع جنگی دیگر از سوی دشمنان چه برنامه‌ای برای حمایت از شهروندان دارید؟

در صورت تشدید بحران، رویکرد اصلی معمولا بر فعال‌سازی سریع شبکه‌های محلی، تقویت سیستم‌های حمایتی فوری و جلوگیری از شوک اجتماعی متمرکز می‌شود. هدف این است که جامعه دچار بی‌ثباتی روانی یا اجتماعی نشود. در سطح اجرایی، چنین برنامه‌ای معمولا شامل سناریوی اضطراری معیشتی، افزایش ظرفیت نهادهای حمایتی، مدیریت ارتباطات بحران برای جلوگیری از شایعه‌سازی و استفاده گسترده از مشارکت مردمی سازمان‌یافته است. تجربه جهانی نشان داده که موفق‌ترین کشورها در بحران، آنهایی هستند که پیش از وقوع بحران، شبکه اجتماعی آماده و سناریوهای روشن دارند.

یادداشت

دکتر محمدرضا رئیس فیروزا رئیس بخش قلب بیمارستان فرهیختگان

متخصصان زندگی

در سال‌های اخیر، گرایش پزشکان عمومی به ادامه تحصیل در رشته‌های تخصصی قلب، به‌ویژه در حوزه جراحی قلب، کاهش یافته است. دلایل مختلفی برای این مساله مطرح شده است؛ برای نمونه پیشرفت روش‌های نوین درمانی نیز در این مساله تاثیرگذار بوده. امروزه روش‌هایی مانند آنژیوپلاستی با استفاده از استنت (فنر) که در کشورهای پیشرفته جهان از جمله آمریکا به‌طور گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرند و خوشبختانه در ایران نیز در دسترس هستند، باعث شده‌اند بیماران کمتر به‌سمت جراحی قلب گرایش پیدا کنند. بیشتر بیماران ترجیح می‌دهند از طریق آنژیوگرافی و کارگذاری استنت، مشکل قلبی خود را برطرف کنند. به‌همین دلیل، نیاز به جراحی قلب نسبت به گذشته کاهش یافته است. در نتیجه، پزشکان عمومی نیز کمتر به‌سمت تخصص جراحی قلب گرایش پیدا می‌کنند. البته در گرایش داخلی قلب شرایط متفاوت است؛ احتمال دارد تعداد صندلی‌ها و ظرفیت پذیرش این رشته نسبت به تعداد متقاضیان کمتر باشد. به‌همین دلیل، افرادی که وارد رشته داخلی قلب می‌شوند، باید از نظر علمی و میزان مطالعه در سطح بالایی قرار داشته باشند تا بتوانند وارد این رشته شوند. متاسفانه شرایط امروز با گذشته تفاوت‌هایی دارد. در گذشته وقتی دانشجویان وارد دانشگاه می‌شدند، بیشتر به‌دنبال این بودند که تخصص‌هایی را انتخاب کنند که بتوانند خدمت بیشتری به مردم ارائه دهند اما امروز نگاه‌ها تا حدی عوض شده و برخی انتخاب‌ها جنبه اقتصادی بیشتری پیدا کرده است. اکنون بسیاری از افراد به این موضوع توجه می‌کنند که کدام رشته راحت‌تر است، دردسر کمتری دارد و درآمد بیشتری ایجاد می‌کند. البته نمی‌توان گفت رشته قلب درآمد کمی دارد اما بدون شک مسئولیت‌ها و دشواری‌های خاص خود را دارد. از طرفی کاهش گرایش به این رشته، پیامدهایی نیز برای جامعه به‌دنبال خواهد داشت. هرچه تعداد متخصصان قلب کمتر شود، دسترسی مردم و بیماران مبتلا به بیماری‌های قلبی به خدمات تخصصی دشوارتر خواهد شد. در چنین شرایطی، بیماران ناچار خواهند بود مدت زمان بیشتری در صف انتظار بمانند. باتوجه‌به این‌که بیماری‌های قلبی ارتباط مستقیمی با جان و زندگی انسان دارند، ضروری است متخصصان قلب در دسترس باشند تا حتی ساده‌ترین مشکلات قلبی نیز در کوتاه‌ترین زمان ممکن بررسی شود. بسیاری از بیماری‌ها اگر به‌موقع تشخیص داده و درمان شوند، عوارض بسیار کمتری برای فرد و زندگی روزمره او به‌دنبال خواهند داشت اما اگر دسترسی به پزشک متخصص محدود باشد و دریافت نوبت درمانی زمان زیادی طول بکشد، ممکن است بیماری که در مراحل اولیه با یک داروی ساده قابل درمان بوده، در ادامه نیازمند اقدامات تهاجمی‌تر مانند آنژیوگرافی یا سایر مداخلات درمانی شود. برای افزایش گرایش دانشجویان به این رشته، باید ظرفیت پذیرش دوره‌های تخصصی قلب افزایش پیدا کند. همچنین لازم است این ظرفیت در کشور توزیع شود تا تمرکز آموزش تخصصی صرفا در تهران نباشد و دانشگاه‌های مختلف در نقاط گوناگون ایران بتوانند نقش مؤثرتری در تربیت متخصصان قلب ایفا کنند.

طراح: بیژن گورانی

جدول ۷۲۷۴

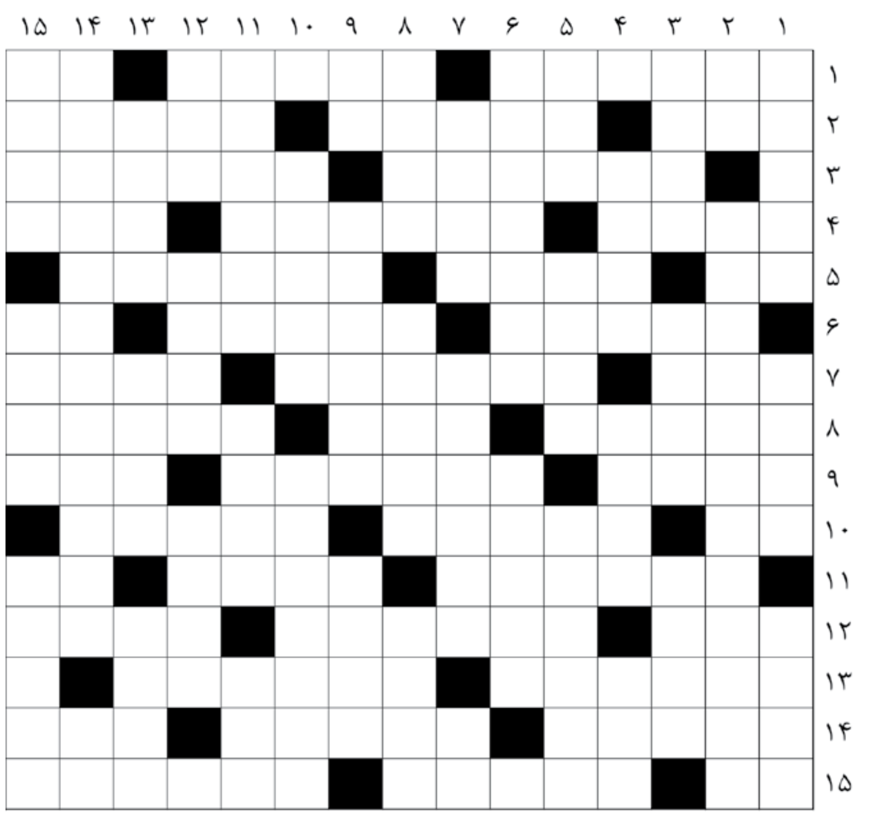

جدول عادی

افقی: ۱) عید میلاد مسیح ـ کهن‌ترین قسمت اوستا ـ آقای آلمانی ۲) حیوان معروف فلسطین ـ خانه زیرزمینی ـ نکند که ۳) لگدکوب شده ـ شهری در آذربایجان غربی ۴) عقیده ـ زلزله دریایی ـ زبانه آتش ۵) طاقچه بالا ـ پوشاننده ـ پسرخسرو پرویز ۶) صبور ـ لقب تیم فوتبال بایرلورکوزن ـ پیش درآمد آشغال ۷) همچنین ـ جست‌وجوگر ـ صفحات داخلی روزنامه ۸) ندا دهنده ـ لوازم منزل ـ بانوی فرانسوی ۹) سازمان بین‌المللی استاندارد ـ دانه‌های ریز برای مداوای سرفه ـ بسیار زیاد ۱۰) باب روز ـ ریاست ـ پیکر ۱۱) فتوا خواستن ـ نابسامان ـ یازده ۱۲) بزرگ‌ترین سازمان جهانی است ـ نام علمی زردپی ـ جنگ‌افزار دستی آتشی ۱۳) جنس بعضی از ظروف آشپزخانه ـ شاخه درخت ۱۴) لقب رستم دستان ـ انتشار یافته ـ بدعهدی ۱۵) ماه دهم ـ بی‌همتا ـ بیماری کم شدن گلبول‌های سرخ.

عمودی: ۱) اپراتور ـ سخن‌چین ـ دارای طول زمانی ۲) راه شاعرانه ـ سراینده شعر ایران فدای اشک و خنده تو ۳) اتحادیه جهانی پست ـ بیماری ناشی از ورود باکتری خاک به بدن ـ تحیت ۴) در و پنجره بناهای قدیمی ـ رفیق ـ از انجیل‌های معتبر ۵) دارنده بیشترین توپ طلای فوتبال ـ رقیق ـ قایق سواری در رودخانه‌های خروشان ۶) آلبومی با آواز علیرضا افتخاری ـ کشوری در جنوب آسیا ۷) قاضی ورزشی ـ محله‌ای در شمال تهران ـ خودم ۸) ظرف پلاستیکی نگهداری مایعات ـ نوعی هواپیمای جنگی ـ خنجر کوچک ۹) زیباترین جلوه آفرینش ـ لانه پرنده ـ زمین بی‌صاحب ۱۰) قهرمان فیلم ساز دهنی ـ کنایه از خسیس است ۱۱) خواهر ـ آهن‌ربا ـ غذای تزریقی ۱۲) پسر عرب ـ بلندمرتبه ـ چهارمین حرف یونانی ۱۳) سزاوارتر ـ سخنوران ـ شهری با تأسیسات هسته‌ای ۱۴) از کتاب‌های درسی مقطع دبستان ـ ریشه ۱۵) پارسای دیرنشین ـ گروهی ـ اطلاع.

جدول ویژه

افقی: ۱) روغنی با اسید چرب کم ـ رساندن پیام ـ مکان ۲) رمانی نوشته جین آوستن ـ هزینه استفاده از خدمات یک مؤسسه ـ سستی و ناتوانی ۳) سرزنش با تحقیر ـ نام قدیم شهر ایذه ۴) انبازان ـ نوازنده چنگ در عهد ساسانی ـ دعای زیرلب ۵) رمق آخر ـ دید و نظر ـ همیشه ۶) بالاترین درجه دانشگاهی ـ طایفه ـ معادل فارسی چت ۷) مرده ـ بالکن ـ پوشاکی زنانه ۸) حیوانی که در زیر زمین دالان حفر می‌کند ـ حبس مادام‌العمر ـ پشه ۹) کامیاب ـ دختر آدم و حوا ـ دارای خرابی مختصر ۱۰) چای خارجی ـ رویداد ناگوار ـ ابزار پهن کردن خمیر ۱۱) سبز تیره مایل به قهوه‌ای ـ براده فلز ـ ضمیر اول ۱۲) گردنبند اسارت ـ نوآوری ـ از تیم‌های فوتبال لیگ یک فرانسه ۱۳) پنهان شده ـ بازار مناطق آزاد ۱۴) تخت پادشاهی ـ انتها ـ نقاش فرانسوی قرن هجدهم ۱۵) نقشه انگلیسی ـ پست الکترونیک ـ فلزی نرم و چکش‌خوار.

عمودی: ۱) پوشاک فصل سرما ـ آهن‌ربا ـ کبوتر دشتی ۲) اصل هر چیز ـ به ایزوتوپ‌های ناپایدار و پرتوزا می‌گویند ۳) عبادت‌کننده ـ ظرف جوشاندن آب ـ درشت و بدقواره ۴) درآمد نامشروع با امکانات دولتی ـ زن خدمتکار ـ مادر آذری ۵) شبنم ـ پربها ـ دربه‌دری ۶) خدایی ـ بیگانه ۷) آسایش ـ امر واقعی ـ فونداسیون ۸) هر بخش یک مجموعه ـ ماما ـ نوعی ماهی استخوانی دریای خزر ۹) بهتر ـ خوردن غذای اندک برای رفع گرسنگی ـ لباس محلی زنان هند ۱۰) حالات چهره هنرپیشه ـ شهر جزیره‌ای زیبا در میان رودخانه سن لوران ۱۱) الکل سفید ـ همسر حضرت ابراهیم (ع) ـ ورزش آبی ۱۲) قالبی در شعر ـ هدیه دادن ـ به حالت خمیده ۱۳) نوعی میمون ـ خوراک قناری ـ اپرای کوچک ۱۴) رمانی به قلم مظفر سالاری ـ آش ۱۵) تور کاهکشی ـ بادبزن برقی ـ گلی زیبا.

حل جدول عادی ۷۲۷۳

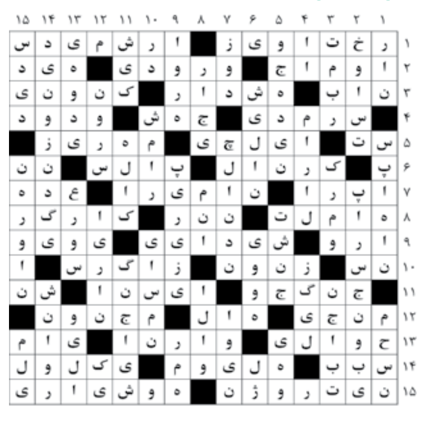

حل جدول ویژه ۷۲۷۳

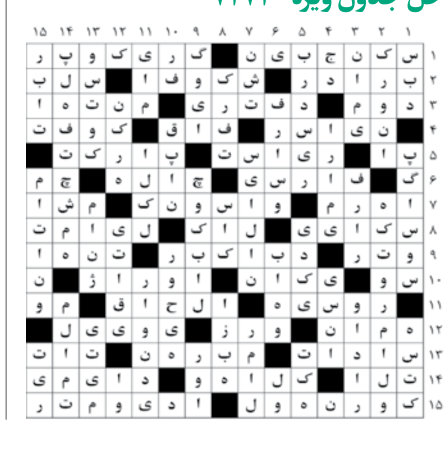

حل سودوکو ۵۱۴۹

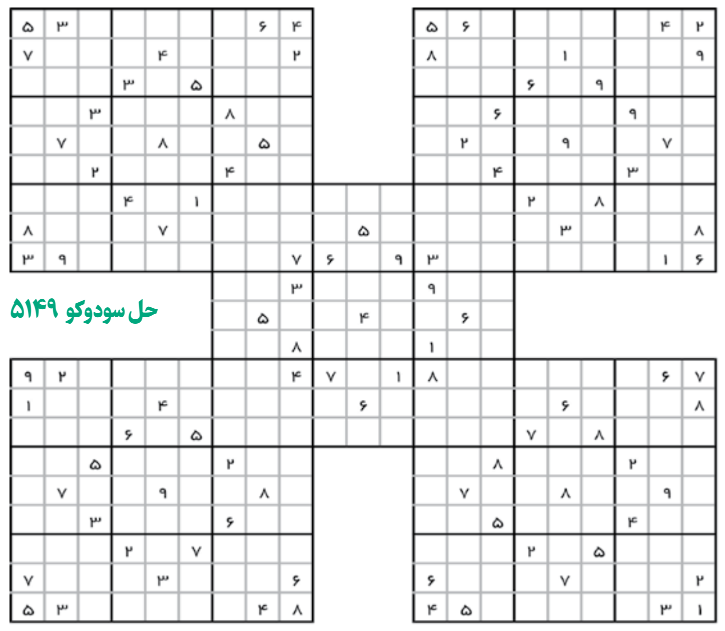

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچک‌تر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.
همچنین هیچ عددی در یک سطر یا ستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.

سودوکو ۵۱۵۰

۱				۵				۸				۵				۸				۴
			۳		۶										۴		۲			
			۲			۱								۸			۱			
	۳	۶	۴				۸						۱				۹	۴	۳	
۲								۴				۷								۶
	۷				۲	۹	۱						۵	۳	۲				۷	
		۸			۴										۸			۵		
			۸		۵				۲		۶				۹		۳			
۳				۶				۹				۱				۴				۹
							۲			۵			۹							
									۶		۹									
							۹			۴			۱							
۲				۴				۳				۷				۳				۹
			۳		۷				۳		۵				۴		۵			
		۱			۸										۹			۵		
	۳				۵	۴	۷						۷	۶	۸				۱	
۸								۱				۴								۵
	۲	۶	۹				۳						۱				۴	۳	۲	
			۴			۷								۵			۹			
			۱		۹										۶		۸			
۶				۲				۸				۳				۵				۱